

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3234>

**INVESTIGATION OF PRIMARY SCHOOL
PRINCIPALS' SELF-EFFICACY PERCEPTIONS IN
TERMS OF VARIOUS VARIABLES: THE CASE OF
ORDU PROVINCE**

**İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN ÖZ YETERLİK ALGILARININ
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ:
ORDU İLİ ÖRNEĞİ**

Cabbar ÇAYIR¹

Abstract

This study aimed to determine the self-efficacy perception level of primary school principals was carried out in Ordu province. 116 School principals working in public elementary schools in the 2021-2022 academic year across the province of Ordu constitute the sample group of the study. All the principals participating in the study voluntarily participated in the study and were determined by an easily accessible sampling method. The data required to achieve the purpose of the study were collected through the Demographic Information Form created by the researcher and the School Principal Self-Efficacy Perception Scale developed by Baltacı (2020). The results obtained from the data of the research analyzed by the SPSS Program are as follows: The self-efficacy perception levels of elementary school principals are at the level of "quite adequate". The situation of primary school principals participating in in-service training on gender, age and education management does not constitute significant differences in their self-efficacy perception levels, while their educational status and managerial seniority constitute significant differences.

Keywords: Self-efficacy, primary school principal, school management.

Özet

İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeyini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma Ordu ilinde gerçekleştirilmiştir. Ordu il genelinde 2021-2022 eğitim öğretim yılında kamu ilkokullarında görev yapan 116 okul müdürü araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan okul müdürlerinin tamamı araştırmaya gönüllü olarak katılmış ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenmişlerdir. Araştırmanın amacına ulaşabilmek için gereken veriler araştırmacı tarafından oluşturulan Demografik Bilgi Formu ve Baltacı (2020) tarafından geliştirilen Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. SPSS Programı ile analiz edilen araştırmanın verilerinden

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, cabbarçayir@hotmail.com, 0000-0003-1021-1939

çıkartılan sonuçlar şunlardır: İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeyleri “oldukça yeterli” seviyesindedir. İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinde cinsiyet, yaş ve eğitim yönetimi konusunda hizmet içi eğitime katılma durumu anlamlı farklılıklar oluşturmazken eğitim durumları ve yöneticilik kıdemleri anlamlı farklılıklar oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öz yeterlik, ilkokul müdürü, okul yönetimi.

GİRİŞ

Öz yeterlik kavramı Bandura (1977) tarafından kişinin gelecekte karşılaşacağı durumlar için kendisine gereken hareket türlerini planlayarak bu hareketleri gerçekleştirme konusunda kendisine duyduğu inanç şeklinde tanımlanmıştır (akt; Akyürek, 2020). Bu kuramın temel ilkesini kişilerin kendilerini yeterli gördükleri uygulamaları gelecekte gerçekleştirme ihtimallerinin yüksek, yeterli olmadıklarını düşündükleri uygulamaları ise gerçekleştirme ihtimallerinin düşük olması oluşturmaktadır (Tschannen-Moran ve Gareis, Principals' sense of efficacy: Assessing a promising construct, 2004). Gecas (2004)'a göre insanlar inançlarını doğrulayacak davranışlarda bulunmaktadırlar ve bu durum öz yeterlik inancında kendini gerçekleştiren kehanet görevi görmektedir. Yücel ve arkadaşları (2009) da bu görüşü desteklemekte ve kişinin bir davranış hakkında sahip olduğu öz yeterlik inancına bağlı iyi veya kötü düşüncelere sahip olduğunu ve sahip olunan iyi veya kötü düşüncenin de davranışı sergilemeyi etkilediğini belirtmektedir. Vardarlı (2005) bireyin kapasitesine yoğunlaşmakta ve gerçekleştirdiği başarıların aslında öz düzenleme mekanizması ve güdü gibi kişinin benlik mekanizmasını oluşturan dinamik ve bütünsel bir yapı olduğunu belirtmektedir. Temelinin Sosyal Biliş Kuramı'na dayanan öz yeterlik inancı aslında insanın davranış yönünü, gösterdiği çabayı, sorunlar karşısında direnme dirayetini ve kararlılığını direkt olarak etkilemektedir (Bolat, 2011). Kişinin iş ve sosyal hayatında göstereceği başarıyı etkileyen öz yeterlik inancı 4 kaynaktan beslenmekte ve gelişmektedir. Bu kaynaklardan ilki kişinin birincil olarak tecrübe ettiği deneyimlerdir. İkincisi çevresinden gözlem sonucu öğrendiği öz yeterlik tecrübeleridir. Sözel ifade ve telkinler üçüncü kaynağı oluştururken dördüncü kaynağı kişinin kendi psikolojik yapısı oluşturmaktadır. Bunların en önemlisi ise kişinin kendi deneyimleri sonucu oluşturduğu öz yeterlik kaynaklarıdır (Pajares, 2002). İnsanlar bir eyleme başlarken ya kendi deneyimlerinden ya da çevrelerinden edindikleri bilgilerden yararlanmaktadır. Kişide var olan öz yeterlik algısının performansı üzerindeki etkisini Bandura (1995) dört kategoride ve iki boyutta açıklamaktadır. Öz yeterlik kategorileri Bilişsel Süreç, Motivasyonel Süreç, Duygusal Süreç ve Seçimsel-Denetimsel Süreç iken (akt; Demir, 2021), öz yeterliğin boyutlarını sonuç ve yeterlik beklentisi oluşturmaktadır (akt; Durdu, 2021). Kişinin gerçekleştireceği faaliyet sonucunda amacına ulaşacağına dair inancı yeterlik boyutu ile ilgiliyken faaliyeti sonucu ile ilgili beklentisi de sonuç boyutunu ilgilendirmektedir. Linnenrink ve Pintrich (2003) öz yeterlilik söz konusu olduğu zaman kişinin yeteneklerinin gözle görülür olması gerekmediğini, kişinin yeteneğini sergileme konusunda kendisine inanmasının yeterli olduğunu belirtmektedir.

Bir hedefe ulaşmak için kişinin başaracağına dair beslediği inanç hedefe ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Yeteneklerine güvenmeyen kişilerin zor işleri sergilemekten kaçınma veya düşük performans sergileme olasılıkları oldukça yüksektir. Kurumları yöneten kişilerin sorunları çözmek ve gereken zamanlarda riske girerek karar alabilmek için yüksek öz yeterlik inancına sahip olması gerekmektedir (Okutan ve Kahveci, 2012). Okul yöneticileri için öz yeterlik inancı okulun niteliğini ve niceliğini artırmak için gereken bilgi ve becerilere sahip olmasına dair kendisine duyduğu inancı içermektedir. Yöneticinin kendisine dair algısının yanında okulun çevresi ile kurduğu ilişkiler ile edindiği deneyimler de öz yeterlik inancında önemli bir noktadır (Durdu, 2021). Demirtaş ve Çağlar (2012) okul yöneticilerinin yönetim konusunda beceri ve yeterlik seviyelerinin yanında bu beceri ve yeterliklere dair kendilerinde var olan inancın kendilerine verilen zor görevlerin üstesinden gelmede etkili olduğunun altını çizmektedir. Tschannen-Moran ve Gareis (2004) düşük öz yeterlik algısına sahip okul müdürlerinin öğretmenler üzerinde hakimiyet kurabilme güçlerine kendilerine inanmadıklarını, düşük performansla sahip öğretmenlerin performanslarını iyileştirici faaliyetleri gerçekleştirmek için isteksiz

davrandıklarını; başarısız oldukları zaman ise farklı yöntemlere baş vurmak yerine kendi yöntemlerini kullanmaya devam etmekte ısrarcı olduklarını ve başarısız olunan durumlarla ilgili olarak suçu şahıslara yükleme eğiliminde olduklarını ifade etmektedir. Arıcı (2019) okul yöneticisinin sorunlar karşısında takındığı tavır, engelleri aşmak için gösterdiği azim ve mücadele, alınan kararları uygulamadaki dirayet ve kararlılık, yönetim sürecinde gösterdiği etki, belirsizlik durumları ve stresle başa çıkma stratejileri, okulunu daha iyi ve ileriye götürebilmek için gereken yenilikleri başlatması ve çatışmalar ile mücadele edebilmesinin onun öz yeterliği ile ilgili olduğunu belirtmektedir.

Okulu yöneten kişi eğitimin paydaşlarını eşgüdümleyerek amaçlara ulaşmayı sağlamakla görevli olduğu gibi amaçlara ulaşmayı sekteye uğratan problemleri çözmekle de mükelleftir. Eğitim sürecinde karşılaştığı problemlerle başa çıkabilmek için çeşitli stratejiler geliştirmeli, kurum içinde bulunan herkesin stresini azaltmalı ve asıl hedef olan eğitimin amaçlarına odaklanarak okulun nitelik ve niceliğini artırmaya yönelik eylemlerde bulunmalıdır. Daha kısa bir ifade ile eğitimin hedeflerine ulaşabilmesi için kurum müdürünün gelişmiş bir öz yeterlik inancına sahip olması gerekmektedir (Durdu, 2021). Bu sebeple okul müdürlerinin sahip olduğu öz yeterlik inancının araştırılması önem arz etmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışma ile ilkokul müdürlerinin öz yeterlik algıları belirlenecek ve eğitim alanı araştırmacıları ile kurum müdürlerine öz yeterlik inancı hakkında alan yazın desteği sağlanacaktır. Aynı zamanda araştırmanın sonuçları neticesinde getirilen öneriler ile düşük öz yeterlik inancına sahip ilkokul müdürlerine kendilerini bu konuda geliştirme olanağı da sunulacaktır. Bu doğrultuda belirlenen araştırmanın problem cümlesi şu şekildedir: İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algıları ne düzeydedir?

Araştırmanın temel problemi çerçevesinde aşağıdaki alt problemlerin cevaplarına ulaşılmaya çalışılmıştır.

- İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algıları okul müdürünün cinsiyetine bağlı olarak farklılık göstermekte midir?
- İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algıları okul müdürünün yaşına bağlı olarak farklılık göstermekte midir?
- İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algıları okul müdürünün eğitim durumuna bağlı olarak farklılık göstermekte midir?
- İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algıları okul müdürünün yöneticilik kademine bağlı olarak farklılık göstermekte midir?
- İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algıları okul müdürünün eğitim yönetimi konusunda hizmet içi eğitime katılma durumu ve sayısına bağlı olarak farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerini belirlemeye yönelik gerçekleştirilen bu çalışmada nicel araştırma yöntemine uygun olarak tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma kesitsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Karasar (2015, s. 97) tarama modelinin araştırma amacı olan konunun belli değişkenler doğrultusunda tasvir edilmeye çalışıldığı koşullarda kullanıldığını belirtir. Kesitsel tarama modelinin ise betimlenmesi gereken değişkenlerin tek bir seferde ölçüldüğünü ifade etmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmada ilkokul müdürlerinin öz yeterlik algılarının cinsiyet, yaş, eğitim durumu, yöneticilik kademi ve eğitim yönetimi konusunda hizmet içi eğitime katılma durumu değişkenleri bağlamında değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek amaçlandığından çalışma kesitsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ordu ilinde bulunan ilkokul müdürleri oluşturmaktadır. Örneklemine ise Ordu ili genelinde 2021-2022 eğitim öğretim yılında MEB'e bağlı ilkokullarda görev yapan ve çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlamış, kolay ulaşılabilir

örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 116 ilkökul müdürü oluşturmaktadır. Kurum müdürlerinin demografik değişkenleri ile ilgili bilgiler Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Örnekleme ait demografik bilgiler

Değişken	Değer	f	%
Cinsiyet	Kadın	40	34,5
	Erkek	76	65,5
Yaş (Grup)	25-34 arası	20	17,2
	35-44 arası	28	24,1
	44 ve üzeri	68	58,7
Eğitim durumu	Lisans	64	55,2
	Yüksek Lisans ve üzeri	52	44,8
Yöneticilik kıdem	1-5 yıl	40	34,5
	6-10 yıl	28	24,1
	11 yıl ve üzeri	48	41,4
Eğitim yönetimi konusunda katılım sağlanan hizmet içi eğitim sayısı	Hiç katılmadım	16	13,8
	1-5	40	34,5
	6-10	16	13,8
	11 ve üzeri	44	37,9

Örnekleme ait demografik bilgilerin bulunduğu Tablo 1 incelendiği zaman araştırmaya katılan ilkökul müdürlerinin 40’ının kadın, 76’sının erkek; 20 müdürün 25-34 yaş arasında, 28 müdürün 35-44 yaş arasında ve 68 müdürün de 44 yaşının üzerinde olduğu görülmektedir. Müdürlerin 64’ü lisans derecesinde mezuniyet diplomasına sahipken 52 müdür yüksek lisans ve üzeri derecede mezuniyet diplomasına sahiptir. Müdürlerin 40’ı 1-5 yıl arası yöneticilik kıdemine, 28’i 6-10 yıl arası yöneticilik kıdemine ve 48’i 11 yıldan fazla yöneticilik kıdemine sahiptir. 16 ilkökul müdürü eğitim yönetimi konusunda gerçekleştirilen hizmet içi eğitimlere hiç katılmamışken 40’ı 1-5 arası, 16’sı 6-10 arası ve 44’ü ise 11 ve üzerinde hizmet içi eğitime katılmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacına ve alt amaçlarına ulaşabilmek için araştırmacı tarafından geliştirilen Demografik Bilgi Formu ile Baltacı (2020) tarafından geliştirilen Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması anketi gerekli izin alınarak kullanılmıştır. Anket 5’li Likert tipinde derecelendirmesi olan ölçek toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Yönetimsel, Öğretimsel, Etik/Ahlaki Boyut olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha (α) değeri ,88’dir. Alt boyutların Cronbach Alpha (α) değeri ,86 ile ,91 arasında değişmektedir. Cortina (1993) ölçeklerin güvenilir kabul edilebilmesi için Cronbach Alpha (α) değeri alt sınırının ,70 olması gerektiğini ifade etmektedir (akt; Sijtsma, 2009). Bu bağlamda araştırmada kullanılan ölçeğin ölçmek istediği durumu oldukça güvenilir bir biçimde ölçtüğü söylenebilir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan ilkökul müdürlerinden araştırma için gereken veriler çevrimiçi veri toplamaya yardım eden uygulamalar aracılığıyla toplanmıştır. Bunun tercih edilme sebebi bu uygulamaların zamandan ve mekândan bağımsız olması yönüyle araştırmacı ile ilkökul müdürlerine fayda sağlamasıdır. İlkokul müdürleri müsait oldukları zaman diliminde ve istedikleri mekânda online forma erişerek araştırma sorularını cevaplamıştır. Elde edilen veriler, asıllarına dokunulmadan bilgisayar ortamına aktarılmış ve analiz edilmeye uygun hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Örneklemden elde edilen araştırma verileri SPSS ile analiz edilmiştir. Araştırmanın amaç ve alt amaçlarına ulaşabilmek için hangi analiz yöntemlerinin tercih edileceğinin belirlenmesi için öncelikle verilerin normal dağılıp dağılmadığı belirlenmiştir. Araştırma verilerine ait çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2. Araştırmada kullanılan ölçeğe ait Çarpıklık ve Basıklık değeri

Ölçek Adı	Çarpıklık	Basıklık
Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeği	-,25	-,36

Tablo 2 incelendiği zaman örnekleme uygulanan Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeğinin çarpıklık değerinin -,25 ve basıklık değerinin -,36 olduğu görülmektedir. Tabachnick ve Fidell (2007) araştırma verilerinin çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,5 ile -1,5 arasında olmasının araştırma verilerinin normal dağılıma sahip olduğunu gösterdiğini belirtmektedir. Bu bilgi paralelinde araştırmamız için toplanan verilerin normal dağılıma sahip olduğu kabul edilebilir. Verilerin normal dağılıma sahip olduğu araştırmalarda iki faktörlü değişkenlerde genellikle t-Testi, üç ve daha fazla faktörlü değişkenlerde ise Anova Analizi tercih edilmektedir (Carifio ve Perla, 2008). Bu görüş doğrultusunda araştırmamızın cinsiyet ve eğitim durumu değişkenlerinde t-Testi; yaş, yöneticilik kıdemi ve eğitim yönetimi konusunda hizmet içi eğitime katılma değişkenlerinde ise ANOVA Analizi tercih edilmiştir.

Örnekleme oluşturan ilkokul müdürlerinin ölçek sorularına verdiği yanıtlar doğrultusunda ölçeğin iç tutarlılık katsayısı belirlenmiş ve tablo 3'te belirtilmiştir.

Tablo 3. Cronbach Alpha katsayısı

Ölçek Adı	Cronbach Alpha
Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeği	,95

Tablo 3 incelendiği zaman örnekleme uygulanan Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısının $\alpha = ,95$ olduğu görülmektedir. Ölçümler sonucunda kullanılan veri toplama aracının güvenilir ve geçerli olduğu kabul edilmektedir.

BULGULAR

İlkokul Müdürlerinin Öz Yeterlik Algılarının Cinsiyet Değişkeninde Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemeye Dair Bulgular

İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürün cinsiyetine bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek adına araştırma verilerine uygulanan t-Testi'nin sonuçları Tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 4 İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürlerin cinsiyetine bağlı farklılaşma durumunu gösteren t-Testi sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	X	SS	Sh	t-Testi		
						t	df	p
Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeği	Kadın	40	4,29	,60	,19	-,25	27	,80
	Erkek	76	4,34	,47	,11			

Tablo 4'te bulunan veriler incelendiğinde ilkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürlerin cinsiyetine bağlı olarak anlamlı olacak şekilde farklılaşma yaratmadığı görülmektedir ($p>,05$). Kadın ve erkek ilkokul müdürlerinin benzer öz yeterlik algı düzeyine sahip olduğu söylenebilir.

İlkokul Müdürlerinin Öz Yeterlik Algılarının Yaş Değişkeninde Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemeye Dair Bulgular

İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürün yaşına bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek adına araştırma verilerine uygulanan t-Testi'nin sonuçları Tablo 5'te belirtilmiştir.

Tablo 5. İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürlerin yaşına bağlı farklılaşma durumunu gösteren ANOVA Analizi sonuçları

f, \bar{x} ve SS değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Yaş Grupları	N	\bar{x}	SS	Var. K.	KT	df	KO	F	p
Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeği	25-34 arası	20	4,21	,25	G. Arası	,37	2	,18		
	35-44 arası	28	4,18	,43	G. İçi	6,86	26	,26	,69	,51
	45 ve üzeri	68	4,42	,58	Toplam	7,23	28			

Tablo 5'te bulunan veriler incelendiğinde ilkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürlerin yaşına bağlı olarak anlamlı olacak şekilde farklılaşma yaratmadığı görülmektedir ($p>,05$). Tüm yaş gruplarındaki ilkökul müdürlerinin benzer öz yeterlik algı düzeyine sahip olduğu söylenebilir. Başka bir ifade ile ilkökul müdürlerinin hangi yaş grubunda olduğu ilkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerini anlamlı olarak etkilememektedir.

İlkokul Müdürlerinin Öz Yeterlik Algılarının Eğitim Durumu Değişkeninde Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemeye Dair Bulgular

İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürün eğitim durumuna bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek adına araştırma verilerine uygulanan t-Testi'nin sonuçları Tablo 6'da belirtilmiştir.

Tablo 6. İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürlerin eğitim durumuna bağlı farklılaşma durumunu gösteren t-Testi sonuçları

Ölçek	Öğrenim Durumu	N	X	SS	Sh	t-Testi		
						t	df	p
Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeği	Lisans	64	4,08	,40	,10	-	27	,002
	Yüksek Lisans ve üzeri	52	4,64	,47	,13	3,5		

Tablo 6'da bulunan veriler incelendiğinde ilkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürlerin eğitim durumuna bağlı olarak anlamlı olacak şekilde farklılaşma meydana getirdiği görülmektedir ($p<,05$). Lisans derecesinde mezuniyete sahip ilkökul müdürleri ile yüksek lisans ve üzeri derecesinde mezuniyete sahip ilkökul müdürleri arasında yüksek lisans ve üzeri derecesinde mezuniyete sahip ilkökul müdürleri lehine olan bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Başka bir ifade ile ilkökul müdürlerinin eğitim seviyesi arttıkça öz yeterlik algı düzeylerinde yaşanan artış anlamlıdır.

İlkokul Müdürlerinin Öz Yeterlik Algılarının Yöneticilik Kıdemi Değişkeninde Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemeye Dair Bulgular

İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürün yöneticilik kıdem süresine bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek adına araştırma verilerine uygulanan t-Testi'nin sonuçları Tablo 7'de belirtilmiştir.

Tablo 7. İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürlerin yöneticilik kıdem süresine bağlı farklılaşma durumunu gösteren ANOVA Analizi sonuçları

f, \bar{x} ve SS değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Yöneticilik kıdemi	N	\bar{x}	SS	Var. K.	KT	df	KO	F	p
Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeği	1-5 yıl	40	3,86	,30	G. Arası	3,35	2	1,67		
	6-10 yıl	28	4,52	,34	G. İçi	3,88	26	,15	11,21	,00
	11 yıl ve üzeri	48	4,60	,46	Toplam	7,23	28			

Tablo 7’de bulunan veriler incelendiğinde ilkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürlerin yöneticilik kıdemine bağlı olarak anlamlı olacak şekilde farklılaşma meydana getirdiği görülmektedir ($p<,05$). Öz yeterlik algısında meydana gelen farklılaşmalar tüm kıdemler bazında 11 yıl ve üzeri yöneticilik kıdemine sahip ilkökul müdürlerinin lehine olacak şekildedir. En düşük öz yeterlik algısına 1-5 yıl arası yöneticilik kıdemine sahip ilkökul müdürlerinin sahip olduğu görülmektedir. Başka bir ifade ile ilkökul müdürlerinin yöneticilik kıdemi arttıkça öz yeterlik algı düzeylerinde yaşanan artış anlamlıdır.

İlkökul Müdürlerinin Öz Yeterlik Algılarının Eğitim Yönetimi Konusunda Hizmet İçi Eğitime Katılma Durumu Değişkeninde Farklılaşp Farklılaşmadığına Dair Bulgular

İlkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürün eğitim yönetimi konusunda hizmet içi eğitime katılma durumuna bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek adına araştırma verilerine uygulanan t-Testi’nin sonuçları Tablo 8’de belirtilmiştir.

Tablo 5. İlkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürlerin eğitim yönetimi konusunda hizmet içi eğitime katılma durumuna bağlı farklılaşma durumunu gösteren ANOVA Analizi sonuçları

Puan	f, \bar{x} ve SS değerleri					ANOVA Sonuçları				
	Hizmet içi eğitime katılma durumu	N	\bar{x}	SS	Var. K.	KT	df	KO	F	p
Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeği	Hiç katılmadım	16	4,17	,56	G. Arası G. İçi Toplam	1,34	3	,47	1,89	,18
	1-5l	40	4,18	,55						
	6-10	16	4,11	,36						
	11 ve üzeri	44	4,60	,43						

Tablo 8’de bulunan veriler incelendiğinde ilkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin müdürlerin eğitim yönetimi konusunda hizmet içi eğitime katılma durumuna bağlı olarak anlamlı olacak şekilde farklılaşma yaratmadığı görülmektedir ($p>,05$). Tüm ilkökul müdürlerinin benzer öz yeterlik algı düzeylerine sahip olduğu görülmektedir. Başka bir ifade ile ilkökul müdürlerinin eğitim yönetimi konusunda hizmet içi eğitime katılma durumu ilkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerini anlamlı olarak etkilememektedir.

İlkökul Müdürlerinin Öz Yeterlik Algı Düzeylerine Dair Bulgular

İlkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeyleri Tablo 9’da belirtilmiştir.

Tablo 9. İlkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeyleri

Boyut	n	sd	\bar{x}
Okul Müdürü Öz Yeterlik Algısı Ölçeği	116	,51	4,33

Tablo 9 bulunan veriler incelendiğinde ilkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeyinin $\bar{x}=4,33$ olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmaya dahil olan ilkökul müdürlerinin ölçekte bulunan sorulara verdiği cevaplardan elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ve ulaşılan sonuçlar ile alan yazında konu ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların karşılaştırılması ile oluşan tartışma aşağıda yer almaktadır.

İlkökul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin “oldukça yeterli” seviyesinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ordu ilinde görev yapan ilkökul müdürlerinin karşılaştıkları bir problem karşısında veya gerçekleştirecekleri bir eylem hakkında kendilerinin başarılı sonuçlara ulaşacağını düşündükleri söylenebilir. Araştırmamızda ulaştığımız bu sonuç benzer çerçevede gerçekleştirilen araştırma sonuçları ile örtüşmektedir. Akyürek (2020),

Ayık ve arkadaşları (2015), Bülbül ve Çuhadar (2012), Demirel (2009), İnandı ve arkadaşları (2013), Karahan ve Balat (2011), Köybaşı (2016), Okutan ve Kahveci (2012), Uysal (2013), Üstüner ve arkadaşları (2009) gerçekleştirdikleri çalışmalarında okul müdürlerinin genel öz yeterlik inançlarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinde cinsiyet, yaş ve eğitim yönetimi konusunda hizmet içi eğitime katılma durumu demografik değişkenleri anlamlı farklılıklara sebep olmamaktadır. Akyürek (2020), Çelikay (2019), Demirel (2009) ve Uysal (2013) da çalışmalarında cinsiyet değişkeninin okul müdürlerinin öz yeterlik algılarında anlamlı farklılıklara sebep olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmamızı destekleyen bu çalışmalar haricinde araştırma sonucumuzu desteklemeyen çalışmalar da bulunmaktadır. Köybaşı (2016) çalışmasında kadın okul müdürlerinin okul müdürlerine nazaran öz yeterlik algı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonuçlarının benzeşmeme sebebinin evren ve örneklem farklılığı olduğu düşünülmektedir. Saracaoloğlu ve Yenice (2009) de çalışmalarında katılan hizmet içi eğitim sayısının öz yeterlik algısında anlamlı farklılıklara sebep olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Okutan ve Kahveci (2012) üç ve daha fazla hizmet içi eğitime katılanların genel öz yeterlik inançlarının daha yüksek olduğu ancak genel gruplar arasında anlamlı farklılaşmalar olmadığı sonucuna ulaşmıştır ve araştırmanın genel sonucu araştırma sonucumuzu bu yönüyle desteklemektedir. Öz yeterlik inancında alınan eğitimden ziyade yaşanan deneyimlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Yöneticilerin öz yeterlikleri ile ilgili gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası çalışmalarda birbirlerinden oldukça farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir (Costa- Hernandez, 2010; Smith, Guarino, Strom ve Adams, 2006).

İlkokul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinde müdürlerin eğitim durumuna bağlı demografik değişkenlerde yüksek lisans ve üzeri eğitim derecesine sahip olan müdürler lehine; yöneticilik kıdemi demografik değişkeninde ise 11 yıl ve üzeri yöneticilik kıdemine sahip ilkökul müdürlerinin lehine olacak şekilde anlamlı farklılaşmalar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlkokul müdürlerinin eğitim seviyesi ve yöneticilik kıdemi arttıkça öz yeterlik algı düzeyleri de artmaktadır. Acat ve arkadaşları (2011), Neğiş Işık ve Derinbay (2015), Santamaría (2008), Williams (2012) çalışmalarında kıdem değişkeninde müdürlerin öz yeterlik algılarında anlamlı farklılıklar tespit ederken Akyürek (2020), Çelikay (2019), Demirtaş ve Çağlar (2012), Ekici (2006) ve Köybaşı (2016) gerçekleştirdikleri çalışmalarda kıdem değişkeninin müdürlerin öz yeterlik algılarında anlamlı farklılıklara neden olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Okutan ve Kahveci (2012) çalışmalarında müdürlerin öz yeterlik algı düzeylerine eğitim durumlarının anlamlı farklılıklara sebep olmadığı sonucuna ulaşmıştır ve ulaştığı bu sonuçla araştırma sonucumuzu desteklememektedir. Neğiş Işık ve Gümüş (2017) gerçekleştirdikleri çalışmada okul müdürlerinin yöneticilik kıdemi ve eğitim durumlarının öz yeterlik düzeylerinde anlamlı farklılaşmaya sebep olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonuçlarımızın örtüşmeme sebebinin örneklem farklılığı ve araştırmaların farklı zaman dilimlerinde gerçekleştirilmiş olması olduğu düşünülmektedir. Tschanen-Moran ve Gareis (2002) çalışmalarında kurum yöneticilerinin almış oldukları eğitimin kalitesinin öz yeterlik düzeyini algılamasında anlamlı bir yordayıcı olduğunu belirlemiştir.

Öneriler

1. Okul yöneticilerinin öz yeterlik algıları daha farklı değişkenler göz önüne alınarak incelenebilir.
2. Okul müdürlerinin öz yeterlik inanç düzeylerinin öğretmen ve öğrenci başarısı üzerindeki etkisi araştırılabilir.
3. Farklı eğitim kademelerinde görev yapan okul müdürlerinin öz yeterlik inanç algı düzeylerini karşılaştıran çalışmalar gerçekleştirilebilir.
4. Bu çalışmada okul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeyleri incelenmiştir. Gerçekleştirilecek çalışmalarla okul müdürlerinin öz yeterlik algı düzeylerinin ikinci bir değişken ile arasındaki ilişki incelenebilir. (Örneğin okul müdürünün iş yaşam kalitesi ile öz yeterlik algı düzeyi arasındaki ilişki vs.)

5. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma nitel ve/veya karma yöntem ile gerçekleştirilebilir.
6. Araştırma MEB'e bağlı resmi ilkokullarda görev yapan müdürler ile gerçekleştirilmiştir. Özel kurumlarda görev yapan okul müdürlerinin de öz yeterlik algı düzeyleri incelenerek resmi ve özel kurumlarda çalışan ilkokul müdürlerinin algı düzeyleri karşılaştırılabilir.

Kaynakça

- Acat, M. B., Özyurt, O. ve Karadağ, E. (2011). İlköğretim okul müdürlerinin mevzuat görevleri öz-yeterlilik düzeylerinin değerlendirilmesi. . *NWSA: Education Sciences*, 6 (1), 605-620.
- Akyürek, M. İ. (2020). Okul yöneticilerinin öz-yeterlilik algularının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 72-83.
- Arıcı, M. (2019). *Okul yöneticilerinin kişilik özelliklerinin duygusal zekâları ve öz-yeterlilikleri açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Ayık, A., Savaş, M. ve Yücel, E. (2015). İlkokullarda görev yapan okul müdürlerinin genel öz yeterlik ile örgütsel bağlılık algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 193-218.
- Baltacı, A. (2020). Okul Müdürü Öz Yeterlilik Algısı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10 (1), 27-40.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 8 (2).
- Bandura, A. (1995). *Self- efficacy in changing societies*. Birleşik Krallık: Cambridge University Press.
- Bolat, O. İ. (2011). Öz yeterlilik ve tükenmişlik ilişkisi: Lider-üye etkileşiminin aracılık etkisi. *Ege Akademik Bakış*, 11 (2), 255-266.
- Bülbül, T. ve Çuhadar, C. (2012). Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği öz-yeterlilik alguları ile bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik kabulleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (23), 474-499.
- Carifio, J. ve Perla, R. (2008). Resolving the 50-year debate around using and misusing Likert scales. *Medical Education*, 42, 1150-1152.
- Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha? An examination of theory and applications. *Journal of Applied Psychology*, 78 (1), 98-104.
- Costa- Hernandez, D. (2010). *Principal self-efficacy beliefs and student achievement*. (Doctoral Dissertation). San Diego State University, San Diego.
- Çelikay, P. (2019). *Okul yöneticilerinin genel öz yeterlilik inançları ve sahip oldukları liderlik stillerinin yetenek yönetimi becerileri ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Demir, N. (2021). *Okul yöneticilerinin örgütsel adalet davranışları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılık ve örgütsel güven duyguları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Demirel, M. (2009). Sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterlilik inançları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37 (37), 36-49.
- Demirtaş, H. ve Çağlar, Ç. (2012). Okul müdürlerinin özyeterlilik inançları ve tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (3), 1-22.

- Durdu, M. (2021). *Okul yöneticilerinin kendilerini geliştirme düzeyleri ile öz yeterlik alguları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize.
- Ekici, G. (2006). Meslek lisesi öğretmenlerinin öğretmen öz yeterlik inançları üzerine bir araştırma. *Eğitim Araştırmaları*, 6 (24), 87-96.
- Gecas, V. (2004). Self-agency and the life course. J. T. Mortimer ve M. J. Shanahan içinde, *Handbook of the life course* (s. 369-390). New York: Springer Science + Business Media, LLC.
- İnandı, Y., Tunç, B. ve Gündüz, B. (2013). Okul yöneticilerinin özyeterlik alguları ile çatışmayı çözme stratejileri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2 (2), 275-294.
- Karahan, Ş. ve Balat, G. U. (2011). Özel eğitim okullarında çalışan eğitimcilerin özyeterlik algılarının ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (29), 1-14.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Köybaşı, F. (2016). *Okul yöneticilerinin girişimcilik, öz-yeterlik ve örgütsel bağlılık algularının analizi*. (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Linnenrink, E. A. ve Pintrich, P. R. (2003). The role of self-efficacy beliefs in student engagement and learning in the classroom. *Academic Search Premier, Reading & Writing Quarterly*, 19 (2), 119.
- Negiş Işık, A. ve Derinbay, D. (2015). Turkish version of the principals' sense of efficacy scale: validity and reliability study. *Eurasian Journal of Educational Research*, 60, 1-16.
- Negiş Işık, A. ve Gümüş, E. (2017). Yönetici öz-yeterliği ve okul etkililiği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25 (1), 419-434.
- Okutan, M. ve Kahveci, A. (2012). İlköğretim okul müdürlerinin genel öz yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Rize örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (1), 27-42.
- Pajares, F. (2002). Gender and perceived self-efficacy in self-regulated learning. *Theory Into Practice*, 41, 116-125.
- Santamaría, A. (2008). *A principal sense of self-efficacy in an age of accountability*. (Doctoral Dissertation). University of California, California.
- Saracaloğlu, A. S. ve Yenice, N. (2009). Fen bilgisi ve sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 5 (2), 244-260.
- Sijtsma, K. (2009). On the use, the misuse, and the very limited usefulness of Cronbach's alpha. *Psychometrika*, 74 (1), 107-120.
- Smith, R., Guarino, A., Strom, P. ve Adams, O. (2006). Effective teaching and learning environments and principal self-efficacy. *Journal of Research for Educational Leaders*, 3, 4-29.
- Tabachnick, B. ve Fidell, L. (2007). *Using multivariate statistics*. Boston: Pearson.
- Tschannen-Moran, M. ve Gareis, C. R. (2002). Cultivating principals' self-efficacy: Supports that matter. *Journal of School Leadership*, 17, 89-114.
- Tschannen-Moran, M. ve Gareis, C. R. (2004). Principals' sense of efficacy: Assessing a promising construct. *Journal of Educational Administration*, 42 (5), 573-585.
- Uysal, İ. (2013). Akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançları: AİBU Eğitim Fakültesi örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 144-151.

- Üstüner, M., Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2009). Ortaöğretim öğretmenlerinin öz-yeterlik algıları . *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (17), 1-16.
- Vardarlı, G. (2005). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin genel özyeterlik düzeylerinin yordanması*. (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Williams, J. C. (2012). *Examining the relationship between Louisiana principals' self-efficacy beliefs and student achievement*. (Doctoral Dissertation). University of New Orleans, New Orleans.
- Yücel, C., Yalçın, M. ve Ay, B. (2009). Öğretmenlerin öz-yeterlikleri ve örgütsel vatandaşlık davranışı. *Manas Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 221-235.